

Fundargerð 940. fundar

stjórnar Sambands íslenskra sveitarfélaga

Árið 2023, föstudaginn 15. desember kl. 12:00 kom stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga saman til fundar í Allsherjarbúð, Borgartúni 30 í Reykjavík.

Fundinn sátu: Heiða Björg Hilmisdóttir, Einar Brandsson, Einar Þorsteinsson, Freyr Antonsson, Kjartan Magnússon, Margrét Ólöf A. Sanders, Álfhildur Leifsdóttir, Walter Fannar Kristjánsson og Jón Björn Hákonarson.

Nanný Arna Guðmundsdóttir boðaði forföll, varafulltrúi hennar Álfhildur Leifsdóttir mætti í hennar stað. Hildur Björnsdóttir boðaði forföll, varafulltrúi hennar Kjartan Magnússon mætti í hennar stað. Rósa Guðbjartsdóttir og Guðmundur Ari Sigurjónsson boðuðu forföll en varafulltrúar þeirra höfðu ekki tök á að sitja fundinn í þeirra fjarveru.

Að auki sátu fundinn Arnar Þór Sævarsson framkvæmdastjóri, Inga Rún Ólafsdóttir, Valgerður Rún Benediktsdóttir, Grétar Sveinn Theodórsson og Valur Rafn Halldórsson sem ritaði fundargerð.

Fundargerðin var færð í tölvu.

Þetta var tekið fyrir:

1. Málefni fatlaðs fólks - 2205032SA

Lagt fram samkomulag milli ríkis og sveitarfélaga um breytingu á fjármögnun þjónustu við fatlað fólks.

Stjórn samþykkti samhljóða eftirfarandi bókun:

Í júlí 2022 skipaði félags- og vinnumarkaðsráðherra starfshóp sem hafði það hlutverk að móta tillögur um kostnaðarskiptingu ríkis og sveitarfélaga vegna þjónustu við fatlað fólks í ljósi mikillar vanfjármögnunar málaflokksins. Hópurinn var skipaður í framhaldi af vinnu starfshóps um heildarendurskoðun laga nr. 38/2018 og starfshóps um greiningu á kostnaðarþróun í þjónustu við fatlað fólks. Hóparnir skiluðu niðurstöðum í maí 2022 sem sýndu umfangsmikinn og vaxandi halla af rekstri málaflokksins frá árinu 2018, en greiningin tók til árána 2018 - 2020. Frá þeim tíma sem sveitarfélög tóku yfir þjónustu við fatlað fólks hafa stjórnvöld og Alþingi tekið stefnumótandi ákvarðanir í málaflokknum í formi setningu laga, reglugerða og framkvæmdaráætlana. Stefnumótunin snýr að framkvæmd og skipulagi þjónustunnar sem hefur bein áhrif á rekstur hennar. Dæmi um slíkar ákvarðanir sem voru jafnframt ekki kostnaðarmetnar á grundvelli 129. gr. sveitarstjórnarlaga:

1. Lög nr. 38/2018 um þjónustu við fatlað fólks með langvarandi stuðningsþarfir
2. reglugerð nr. 1250/2018 um notendastýrða persónulega aðstoð
3. reglugerð nr. 1038/2018 um búsetu fyrir börn með miklar þroska- og geðraskanir
4. reglugerð nr. 1037/2018 um starfsemi og aðbúnað á skammtímadvalarstöðum

5. reglugerð nr. 1036/2018 um eftirlit og eftirfylgni vegna þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir

6. reglugerð nr. 1035/2018 um biðlista, forgangsörðun og úrræði á biðtíma eftir þjónustu

7. Reglugerð nr. 1054/2010 um þjónustu við fatlað fólk á heimili sínu.

Þar komu fram nýjar áherslur um staðsetningu, gerð og stærð húsnæðis fyrir fatlað fólk. Sett var fram krafa um lágmarksstærð húsnæðis og að íbúðir fyrir fatlað fólk skulu ávallt fullnægja lágmarkskröfum byggingarreglugerðar eins og hún er hverju sinni. Fjármögnun þjónustu við fatlað fólk hefur í grunnin tekið mið af fjárhagsramma sem mótaður var út frá skipulagi þjónustunnar þegar hún var á forræði ríkisins. Samið var um stækkun á þeim fjárhagsramma árið 2015. Eftir þann tíma þá hafa verið gerðar meiri háttar laga- og reglugerðarbreytingar eins og listinn hér að ofan sýnir. Þegar þjónustan var á forræði ríkisins var stór hluti skipulags þjónustunnar í formi sambýla sem nú standast hvorki lög né reglugerðir sem tóku gildi eftir að sveitarfélög tóku ábyrgð á þjónustunni. Meira en helmingur útgjalda þjónustunnar eru vegna þjónustu á heimilum fatlaðs fólks og hafa þau útgjöld vaxið mest í krónum talið frá yfirfærslu málaflokksins.

Stefnan sem mynduð hefur verið um þjónustu við fatlað fólk á heimilum sínum hefur færst úr sambýlum eða stofnunum í einstaklingsíbúðir. Þessi stefna hefur kallað á aukinn kostnað til að mæta þessum kröfum annars vegar með fjárfestingu í húsnæði og auknum fjölda stöðugilda. Þessi stefna hefur aldrei verið kostnaðarmetin né fjármögnuð af hálfu stjórnvalda og Alþingis. Sveitarfélög hafa verið skilin eftir til að standa undir fjármögnun þjónustunnar sem meðal annars hefur leitt til þeirra niðurstöðu sem fram kemur í skýrslu starfshóps um heildarendurskoðun laga nr. 38/2018.

Starfshópur um kostnaðarskiptingu ríkis og sveitarfélaga hefur greint málaflokkinn ítarlega og staðfesta niðurstöður hans áframhaldandi mikinn rekstrarhalla. Stafar hann m.a. af því að markaðar tekjur standa ekki undir kostnaði við lögbundnar skyldur sveitarfélaga. Greining starfshópsins sýnir að halli málaflokksins árið 2021 nam 14,2 ma.kr. Til samanburðar nam halli ársins 2022 um 15,1 ma.kr. Framreiknað er áætlað að kostnaður vegna málaflokksins verði um 58 ma.kr. árið 2024 og áætlaðar tekjur miðað við samkomulagið verði um 46,5 ma.kr. Í fyrirliggjandi samkomulagi er bættur kostnaðarauki miðað við árið 2021 vegna mats á fjölgun notenda umfram lýðfræðilega þróun, áhrifa framkominna breytinga á þjónustu á heimili fatlaðs fólks, lögfestingar 15 klst. og almennrar þjónustu við málaflokkinn. Þá felur samningurinn í sér að áfallinn kostnaður vegna NPA samninga er viðurkenndur að hluta. Samanlagt er samkomulagið metið á 11,3 ma.kr. vegna ársins 2024. Vantar þá enn um 12 ma.kr. til að koma rekstrinum í jafnvægi að öðru óbreyttu.

Samkvæmt samkomulaginu er því einungis verið að bæta vanfjármögnun málaflokksins að hluta þar sem ekki er verið að bæta áhrif vegna kjarasamninga, áhrif breytinga á þjónustu við börn með fjölpættan vanda og mikilla þjónustuparfa við fullorðinna, þ.e. vegna öryggisvistunar. Samtals námu þeir áhrifaþættir 4,8 ma.kr. árið 2021. Sambandið áskilur sér fullan rétt til að krefjast

áfram fullrar leiðréttingar á fjármögnun vegna þessara þátta. Þá hefur sveitarfélögum ekki verið bættur hallinn á málaflokknum 2022 - 2023.

Með hliðsjón af alvarlegri stöðu barna og fullorðinna með fjölþættan vanda harmar sambandið að ekki hafi verið fallist á að bæta kostnaðarauka vegna þjónustu við þann hóp. Sambandið leggur mikla áherslu á að fyrirkomulag þjónustu og fjármögnun hennar vegna þessa hóps verði skýrð í samræmi við tillögur í skýrslu stýrihóps skipuðum af mennta- og barnamálaráðherra sem fjallar um fyrirkomulag þjónustu við börn með fjölþættan vanda. Þeirri vinnu verði lokið í júní 2024 líkt og gert er ráð fyrir í samkomulaginu.

Í samkomulaginu er í 7. grein fjallað um að gerð verði 7 til 10 ára áætlun um að uppfylla þjónustufarir í samræmi við lög nr. 38/2018, þ.m.t. sértækt húsnæðisúrræði fyrir fatlað fólk með auknar stuðningsþarfir. Áréttað er að áætlunin verði kostnaðarmetin og að fjármagn fylgi auknum þjónustukröfum og nauðsynlegri uppbyggingu húsnæðisúrræða. Ekkert í samkomulaginu felur í sér að horft sé til kostnaðar vegna útrýmingar á biðlistum. Sambandið áskilur sér fullan rétt til að krefjast fullrar fjármögnunar vegna þessara þátta. Þá vill sambandið árétt að ekki hefur farið fram kostnaðarmat á landsáætlun í málefnum fatlaðs fólks og lögfestingu Samnings SP um réttindi fatlaðs fólks. Í ljósi stöðunnar getur sambandið ekki stutt að það mál fái framgang fyrir en búið er að klára samkomulag um fjármögnun þeirra þátta sem út af standa og kostnaðarmeta landsáætlunina.

Niðurstöður fyrrgreinds starfshóps staðfesta einnig að kostnaður við málaflokkinn muni vaxa mjög mikið á næstu árum og því afar mikilvægt að ríki og sveitarfélög vinni saman að þeim mikilvægu málum sem framundan eru. Sambandið lítur því svo á að samkomulag þetta sé einungis áfangi á þeirri leið að ná sátt um fjármögnun og framtíðarskipulag þjónustu við fatlað fólk.

2. Fundargerð 938. fundar - 2301014SA

Lagðar fram til kynningar fundargerðir 938. og 939. fundar stjórnar sambandsins frá 24. nóvember og 5. desember 2023, sem undirritaðar hafa verið með rafrænum hætti.

3. Skipulagsmálanefnd sambandsins - 2210012SA

Lögð fram fundargerð 49. fundar skipulagsmálanefndar sambandsins frá 27. september 2023.

4. Starf sviðsstjóra þróunarsviðs - 2310009SA

Framkvæmdastjóri leggur fram tillögu á fundinum um ráðningu í starf sviðsstjóra stjórnsýslusviðs, sbr. auglýsingu um starfið 3. október sl. og gerir grein fyrir rökstuðningi með tillögunni.

Stjórn sambandsins samþykkir tillögu framkvæmdastjóra og felur honum að bjóða viðkomandi starfið og ganga frá ráðningarsamningi.

5. Tilnefning nýs aðalmanns í verkefnisstjórn fyrir hagsmunagæslu í úrgang - 2210013SA

Lagt fram minnisblað framkvæmdastjóra og yfirlögfræðings sambandsins, dags. 13. desember 2023, um tilnefningu nýs aðalmanns í verkefnisstjórn fyrir hagsmunagæslu í úrgangsmálum.

Stjórn samþykkir að tilnefna Benedikt Traustason, verkefnisstjóra úrgangsmála hjá Reykjavíkurborg í stað Friðrik Gunnarsson sem hefur látið af störfum.

6. Staða kjaramála - 2301032SA

Formaður samninganefndar sveitarfélaga gerði grein fyrir stöðu kjaramála í desember 2023.

7. Kjarasamningar - 2301032SA

Lögð fram samkomulög milli samninganefndar Sambands íslenskra sveitarfélaga, og Félags íslenskra hljómlistarmanna, og Félags kennara og stjórnenda í tónlistarskólum, dags. 14. desember 2024, um breytingar og framlengingu á kjarasamningi aðila.

Stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga staðfestir samhljóða fyrirbyggjandi kjarasamninga við Félag íslenskra hljómlistarmanna og Félag kennara og stjórnenda í tónlistarskólum.

8. Starfsáætlun sambandsins 2024 - 2312016SA

Rætt um áherslur stjórnar inn í starfsáætlun stjórnar 2024.

Framkvæmdastjóri fór yfir helstu þætti áætlunarinnar.

9. PISA 2022 - 2203010SA

Lögð fram skýrsla Menntamálastofnunar um helstu niðurstöður PISA 2022 á Íslandi, ásamt samantekt um læsi og farsæld 15 ára barna á Íslandi.

Stjórn sambandsins leggur áherslu á mikilvægi þess að markvisst sé unnið úr niðurstöðum PISA könnunarinnar og gripið sé til nauðsynlegra aðgerða. Stjórn sambandsins hvetur barna- og menntamálaráðuneytið til þess að færa niðurstöður PISA í þann búning að þær nýtist sveitarfélögunum til þess að bæta skólastarf og menntun barna.

10. Minnisblað um frumvarp um grunnrentuskatt og framleiðslugjald á vindorkuver í Noregi - 2302016SA

Lagt fram til kynningar minnisblað GB Stjórnsýsluráðgjafar sem unnið var fyrir Samtök orkusveitarfélaga, dags. 20. nóvember 2023, um frumvarp um grunnrentuskatt og framleiðslugjald á vindorkuver í Noregi (Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft).

11. Brú lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga - samþykktir - 2009577SA

Lagt fram að nýju bréf Brúar lífeyrissjóðs, dags. 25. október 2023, um breytingar á samþykktum sjóðsins, ásamt fylgiskjöllum en málið var áður tekið fyrir á 938. fundi stjórnar sambandsins þann 24. nóvember sl. Á þeim fundi var óskað eftir frekari upplýsingum um ástæður breytinga á samþykktum sjóðsins. Samkvæmt upplýsingum frá Lífeyrissjóðnum Brú þá er ástæða breytinga á samþykktum tryggingafræðilegur halli sem er tilkominn annars

vegar vegna innleiðingu á nýju reiknilíkani Félags Íslenskra tryggingastræðfræðinga á lífslíkum landsmanna en nú er gert ráð fyrir að lífaldur haldi áfram að hækka og hins vegar vegna slakrar ávöxtunar á árinu 2022. Tryggingafræðileg staða A deildarinnar var neikvæð um 10,8% í árslok 2022 og þar með kominn yfir viðmið laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, sbr nánar 39. gr. laganna. Einnig var áfallin tryggingafræðileg staða V deildar neikvæð á sama tíma um 13,8%. Voru breytingar gerðar á samþykktum sjóðsins í samræmi við tillögur tryggingastærðfræðings.

12. Stefnunótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2024-2038 og aðgerðaáætlun fyrir árin 2024-2028 - 2310020SA

Lögð fram stefnunótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2024-2038 og aðgerðaráætlun fyrir árin 2024-2028 sem samþykkt var á Alþingi 5. desember 2023.

13. Fundur stefnumótunarnefndar hagsmunasamtaka sveitarfélaga í Evrópu - 2009035SA

Lagt fram minnisblað forstöðumanns Evrópuskrifstofu sambandsins, dags. 12. desember 2023, um fund stefnumótunarnefndar hagsmunasamtaka í Evrópu sem haldin var í Prag 6.-7. desember 2023.

14. Frumvarp til laga um Jöfnunarsjóð sveitarfélaga - 2312026SA

Lagt fram til umræðu frumvarp til laga um Jöfnunarsjóð sveitarfélaga, 478. mál.

Um er að ræða heildarendurskoðun á Jöfnunarsjóði sveitarfélaga, sem unnin hefur verið með þátttöku sambandsins og hlotið hefur ýtarlega umfjöllun í ráðgjafanefnd jöfnunarsjóðs og verið kynntar fyrir sveitarfélögum, nú síðast á ársfundi jöfnunarsjóðs, þar sem fram fór umræða um málið. Stjórn sambandsins hefur haft þá stefnu að fjalla heildstætt um breytingar á því regluverki sem gildir um jöfnunarsjóð og án þess að horfa sérstaklega til áhrifa tillagna á einstök sveitarfélög. Í því ljósi telur stjórnin ekki rétt að hún veiti umsögn um umrætt frumvarp.

15. Tilnefning í starfshóp um mótun leiðbeininga um viðeigandi og örugga farsímanotkun í grunnskólum - 2311027SA

Lagt fram til kynningar bréf sambandsins til mennta- og barnamálaráðuneytisins, dags. 12. desember 2023, þar sem Sunna Hlín Jóhannesdóttir, bæjarfulltrúi á Akureyri, er tilnefnd í starfshóp um mótun leiðbeininga um viðeigandi og örugga farsímanotkun í grunnskólum.

16. Tilnefning í starfshóp um sameiginlegar starfsstöðvar - 2311028SA

Lagt fram til kynningar bréf sambandsins til mennta- og barnamálaráðuneytisins, dags. 12. desember 2023, þar sem Bjarni Guðmundsson, framkvæmdastjóri Samtaka sunnlenskra sveitarfélaga, og Svala Hreinsdóttir, sérfræðingur á stjórnsýslusviði sambandsins, eru tilnefnd í starfshóp um sameiginlegar starfsstöðvar.

17. **Umsögn um breytingar á skipulagslögum nr. 123/2010 - Tímabundnar uppbyggingarheimildir - 2311022SA**
 Lögð fram til kynningar umsögn sambandsins til innviðaráðuneytisins, dags. 21. nóvember 2023, um breytingar á skipulagslögum nr. 123/2010 (Tímabundnar uppbyggingarheimildir), mál nr. S-223/2023.
18. **Umsögn um landsáætlun um innleiðingu samnings SP um réttindi fatlaðs fólks - 2311023SA**
 Lögð fram til kynningar umsögn sambandsins til félags- og vinnumarkaðsráðuneytisins, dags. 21. nóvember 2023, um landsáætlun um innleiðingu samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, mál nr. S-230/2023.
19. **Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um dýrasjúkdóma og varnir gegn þeim o.fl. - EES-reglur o.fl. - 2312014SA**
 Lögð fram til kynningar umsögn sambandsins til nefndar- og greiningarsvið Alþingis, dags. 24. nóvember 2023, um frumvarp til laga um breytingu á lögum um dýrasjúkdóma og varnir gegn þeim, lögum um eftirlit með fóðri, áburði og sáðvöru og lögum um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr - EES-reglur o.fl., 483. mál.
20. **Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um lögheimili og aðsetur, lögum um mannvirki og lögum um brunavarnir - úrbætur í brunavörnum - 2312005SA**
 Lögð fram til kynningar umsögn sambandsins til umhverfis- og samgöngunefndar Alþingis, dags. 5. desember 2023, um frumvarp til laga um breytingu á lögum um lögheimili og aðsetur, lögum um mannvirki og lögum um brunavarnir (úrbætur í brunavörnum), 542. mál.
21. **Umsögn um skilgreiningu á opinberri grunnþjónustu - 2312010SA**
 Lögð fram til kynningar umsögn sambandsins til innviðaráðuneytisins, dags. 7. desember 2023, um skilgreiningu á opinberri grunnþjónustu, mál nr. S-238/2023.
22. **Umsögn um grænbók í málefnum innflytjenda og flóttafólks - 2312015SA**
 Lögð fram til kynningar umsögn sambandsins til félags- og vinnumarkaðsráðuneytisins, dags. 8. desember 2023, um grænbók í málefnum innflytjenda og flóttafólks, mál nr. S-232/2023.
23. **Umsögn um tillögu til þingsályktunar um húsnæðisstefnu fyrir árin 2024-2038 ásamt fimm ára aðgerðaáætlun fyrir árin 2024-2028 - 2312011SA**
 Lögð fram til kynningar umsögn sambandsins til velferðarnefndar Alþingis, dags. 11. desember 2023, um tillögu til þingsályktunar um húsnæðisstefnu fyrir árin 2024-2038 ásamt fimm ára aðgerðaáætlun fyrir árin 2024-2028, 509. mál.

24. Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á raforkulögum - raforkuöryggi - 2312024SA

Samtök sveitarfélaga á köldum svæðum vekja athygli stjórnar sambandsins á umsögn samtakana til atvinnuveganefndar Alþingis, dags. 12. desember 2023, um frumvarp til breytingar á raforkulögum (raforkuöryggi), 348. mál.

Fundi var slitið kl. 14:30